

INFORMAČNÁ DATABÁZA OKRESU TVRDOŠÍN

**Agentúra pre regionálny rozvoj SEVER, Dolný Kubín
2010**

OBSAH

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OKRESE TVRDOŠÍN	4
1. HISTÓRIA	5
Historický vývoj okresu Tvrdošín po súčasnosť	5
Historické pamiatky v okrese Tvrdošín	7
2. ÚZEMIE	8
Hustota obyvateľov na km ²	8
Rozloha okresu Tvrdošín	8
Výmera územia – okres Tvrdošín	9
3. OBYVATEĽSTVO	9
Počet obcí a miest (spolu) – okres Tvrdošín	9
Počet obyvateľov (spolu) – okres Tvrdošín	10
Počet obyvateľov v mestách (spolu) – okres Tvrdošín	10
Počet obyvateľov v ostatných obciach (spolu) – okres Tvrdošín	10
4. SOCIÁLNE ŠTATISTIKY	11
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (spolu) – okres Tvrdošín	11
Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo (spolu) – okres Tvrdošín	11
Miera zamestnanosti 15 –64 (spolu) v okrese Tvrdošín	11
Miera evidovanej nezamestnanosti (spolu) – okres Tvrdošín	11
Počet uchádzačov o zamestnanie – absolventi (spolu)	11
5. INVESTIČNÉ MOŽNOSTI V OKRESE TVRDOŠÍN	12
6. KULTÚRA A ŠPORT	14
7. CESTOVNÝ RUCH:	18

8. CHARAKTERIZOVANIE ŠPECIFICKÝCH STRÁNOK A IDENTIFIKOVANIE EKONOMICKÉHO POTENCIÁLU OKRESU TVRDOŠÍN.....	20
9. ZOZNAM OBCÍ, KTORÉ MAJÚ V OKRESE TVRDOŠÍN VYPRACOVANÝ PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA (PHSR).....	21
10. ZOZNAM OBCÍ, KTORÉ MAJÚ V OKRESE TVRDOŠÍN VYPRACOVANÝ ÚZEMNÝ PLÁN.....	22
11. ZOZNAM MIEST, KTORÉ SÚ V OKRESE TVRDOŠÍN ZAPOJENÉ DO INTEGROVANÉHO PLÁNU ROZVOJA MIEST	23
12. ZOZNAM OBCÍ, KTORÉ V OKRESE TVRDOŠÍN VYUŽÍVAJÚ FINANČNÉ NÁSTROJE EURÓPSKEJ KOMISIE A EIB, KONKRÉTNE JEREMIE, JASPERS A JESSICA.....	23
13. ZOZNAM OBCÍ, KTORÉ SÚ V OKRESE TVRDOŠÍN ZAPOJENÉ DO VERENO-SÚKROMNÝCH PARTNERSTIEV.....	23
14. ZOZNAM OBCÍ, KTORÉ SÚ V OKRESE TVRDOŠÍN ZAPOJENÉ DO PROGRAMOV CEZHRAŇICNEJ, MEDZIREGIONÁLNEJ A NADNÁRODNEJ SPOLUPRÁCE.....	24
15. ZOZNAM OBCÍ V OKRESE TVRDOŠÍN, NA ÚZEMÍ KTORÝCH SÚ PODNIKATEĽSKÉ ČINNOSTI ZAMERANÉ NA PODPORU INOVATÍVNYCH PROCESOV, TRANSFER NOVÝCH A ENVIRONMENTÁLNYCH TECHNOLOGIÍ A POZNATKOVO NÁROČNÝCH VÝROB S DEFINOVANÍM FORMY SUBJEKTU	25
16. ZOZNAM OBCÍ V OKRESE TVRDOŠÍN, KTORÉ NIE SÚ NAPOJENÉ NA VEREJNÝ VODOVOD A KANALIZÁCIU.....	26
17. ZOZNAM OBCÍ V OKRESE TVRDOŠÍN, KTORÉ VYVÍJAJÚ SPOLUPRÁCU S ĎALŠÍMI OBCAMI NA ÚZEMÍ OKRESU	27
18. IDENTIFIKOVANÉ OBLASTI V OKRESE TVRDOŠÍN, V KTORÝCH JE ZAZNAMENANÁ NAJVYŠŠIA DOCHÁDZKA ZA PRÁCOU	27

Základné informácie o okrese Tvrdošín

Okres Tvrdošín je nazývaný Horná Orava, leží vo východnej časti regiónu Orava na severe Žilinského kraja na ploche 479 km². Ohraničuje ho Oravská kotlina, široký pás územia patrí Oravskej vrchovine, kde popri rieke Orave sa rozkladá časť obcí. V západnej časti okresu sa tiahne mohutná Oravská Magura, tvorená z tvrdých magurských pieskovcov. Magura končí nad Medvedzím v údolí rieky Oravy medzi Tvrdošínom a Štefanovom. Severne od Tvrdošína sa rozprestiera Oravská vrchovina, skladá sa z Brezovickej pahorkatiny, Uhliska, Štefanovských chrbtov, údolia rieky Oravice a z úzkeho bradlového pásma od Tvrdošína po Trstenú. Do okresu Tvrdošín patria významné horstvá Západné Tatry - Roháče (Baníkov 2158 m n. m.), Skorušinské vrchy a časť Oravskej Magury. Charakteristika Západných Tatier (18633 ha): hrebeň dlhý 37 km, 26 vrcholov nad 2 000 m n. m. (najvyšší Bystrá - 2248 m), 20 plies (Roháčske plesá, Jamnické pleso), z 8 vodopádov je najznámejší 23 m vysoký Roháčsky vodopád. Odrazom pestrej geologickej stavby sú bohaté rastlinné spoločenstvá vo vápencovo - dolomitových častiach (Červené vrchy, Sivý vrch, Osobitá) a krasové útvary (Brestovianska, Západný úplaz). Najhodnotnejšie časti oravského TANAP - u predstavujú maloplošné chránené územia s najvyšším stupňom ochrany prírody: národné prírodné rezervácie Sivý vrch, Roháčske plesá, Osobitá, Kotlov žľab, Juráňová dolina, prírodné rezervácie Mačie diery, Úplazníky, Medzi bormi a národná prírodná pamiatka Brestovianska jaskyňa. Náučné chodníky sú v Juráňovej doline a na Roháčskych plesách. V severnej časti Podtatranskej brázdy leží Oravická kotlina, utvorená eróziou prítokov riečky Oravica. V okrese je 15 poľovných revírov. Turisti využívajú Oravice ako východisko do Roháčov a Skorušiny. V Oraviciach sa nachádza termálna voda (dosahuje 57 °C), má priaznivé účinky na pohybové ústroje a močové cesty. Turisti môžu využívať celoročne otvorené termálne kúpalisko. Lyžiarske vleky sú v Zubercoch, Roháčoch, Nižnej, Tvrdošíne, Habovke, Brezovici a Vitanovej. Turistickou atrakciou je splavovanie Oravy na plti od Nižnej po Oravský Podzámok. Unikátne je Múzeum oravskej dediny v Zubercoch - Brestovej, pamiatková rezervácia ľudovej architektúry v Podbieli so 74 zrubovými domami, v Tvrdošíne Galéria M. Medveckej a gotický drevený kostolík z 15. stor., vzácna pamiatka UNESCO. V Tvrdošíne a Trstenej sú mestské pamiatkové zóny.

Administratívne patrila Horná Orava do Horného okresu. V r. 1777 sa vytvorili okresy Trstená a Tvrdošín. V r. 1923 - 1945 Horná Orava patrila do okresu Trstená, v r. 1960 - 1996

do okresu Dolný Kubín, od r. 1996 do okresu Tvrdošín, od r. 2004 okres Tvrdošín patrí do Obvodného úradu v Námestove. V okrese je poliklinika s 314 lôžkami, 106 lekárskejších miest, z toho 50 súkromných a 7 lekární (v Trstenej 3, Tvrdošine 2, Nižnej a Habovke). Pre mentálne postihnutých je DSS v Tvrdošine, starostlivosť o osamelých starých ľudí poskytujú Agentúra charitatívnej a sociálnej služby, Dom charitas v Trstenej a domovy dôchodcov. V okrese je 16 základných škôl, 6 stredných, 1 základná umelecká škola, Centrum voľného času Radosť. V subdekanáte Trstená je 12 rím. kat. farností. Okres má regionálne televízne vysielanie NTT a v Studenej doline. Združenie cestovného ruchu Orava sa každoročne zúčastňuje veľtrhu CR Holiday World. V mestách i na každej dedine sú TJ alebo športové kluby, ktoré spravujú ihriská a športoviská. Tradičným športom na dedinách je futbal (Oravská liga), volejbal, hádzaná, atletika, tenis, stolný tenis, cyklistika, orientačný beh, lyžovanie, motokros. V Roháčoch sú vynikajúce podmienky na lyžovanie a turistiku, v Nižnej na plávanie. Dediny majú vybudované telocvične, ihriská a tenisové dvorce. Okres je zapojený do Strategického plánu rozvoja regiónu Orava. Zuberec, Habovka, Oravský Biely Potok, Podbiel, Trstená a Brezovica sú zapojené do rozvojového cezhraničného projektu VEZUW na podporu cestovného ruchu. Mestá a obce sú členmi ZMOS, Združenia miest a obcí hornej Oravy, Euroregiónu Tatry.

1. História

Historický vývoj okresu Tvrdošín po súčasnosť

Praveké osídlenie v ml. dobe bronzovej, dobe halštatskej, lužickej a laténskej (púchovská kultúra) dokladajú archeologické nálezy na Medvedzí, v Krásnej Hôrke, Zemianskej Dedine, Trstenej, Tvrdošine, na Bielom vrchu nad Podbielom a na Ostražici nad Nižnou. Okresom viedla stará obchodná cesta spájajúca Jadran s Baltom. Najstaršia písomná zmienka je o Colnej stanici v Tvrdošine z r. 1265, kde sa obchodná Poľská cesta vetvila dvoma smermi, na Trstenú do Krakova a na Ústie, Polhorskú dolinu do Žywca. Cesty využívali kupci i vojaci. V 14. - 16. stor. vznikali dediny zemianske, valaské a sedliacke, najmä Thurzovci podporovali zakladanie dedín. Majiteľmi Oravy sa stali v r. 1556, priniesli reformáciu a mali územné spory so zemanmi Platthyovcami, vlastníkmi Čimhovej. V 17. stor. drancovali dediny Bočkayovi hajdúsi, P. Komorovský, cisárski vojaci, Litovci a kuruci. V čase reformácie bola celá Orava luteránska, iba v Čimhovej bol katolícky kostolík. V r. 1672 sa niektoré dediny zapojili do Pikovho sedliackeho povstania. Tvrdošín a Trstená boli trhové a remeselnícke

centrá, kožušníci, čižmári, hrnčiari a tesári mali svoje cechy. Začiatkom 17. stor. sa železná ruda spracovávala v Hámričkách pri Zabiedove a Hámroch (zatopená Oravskou priehradou). Železnú rudu kopali vo vitanovskom chotári v doline Bobrovca. Hámre zničili Litovci a ich činnosť sa neobnovila aj pre nekvalitnú rudu. V zamrznutých rokoch 1715 - 1716 odišlo na Dolnú zem 242 rodín. V 18. - 19. stor. prekvitali remeslá plátennícke (Ústie, Hámry, Štefanov, Krásna Hôrka), hrnčiarske (Trstená, Osada), kamenárske (Oravský Biely Potok, Tvrdošín), papiernícke (Nižná, Oravský Biely Potok), drevospracujúce (Tvrdošín, Oravice). V r. 1836 - 1862 sa vo Františkovej hute v Podbieli spracovávala železná ruda. Po r. 1773 prichádzali do okresu židovskí podnikatelia, usadili sa v Trstenej, Tvrdošine, Ústi, plátenníckych obciach a do r. 1918 boli židovské rodiny v každej obci okresu. V r. 1832 mali synagógy, cintoríny a školy v Trstenej a Tvrdošine. V r. 1813 dediny v okrese zničila povodeň (storočná voda), 180 ľudí sa utopilo, voda odplavila rozpadnuté domy, hospodárske budovy i 7000 domácich zvierat. Po tejto strašnej povodni začal výskum na vybudovanie vodnej nádrže pre zamedzenie záplav. Po zrušení poddanstva sa vytvorili v obciach urbárne spoločenstvá. V r. 1906 pod Halečkovou postavili Petrolejovú továreň (rafinériu), v roku 1908 ju zničil rozvodnený Zábiedovský potok. Dňa 10. júla 1920 boli obce Hornej Oravy Chyžné, Jablonka, Nižná Lipnica, Vyšná Lipnica, Dolná Zubrica, Horná Zubrica, Harkabuz, Srnie, Bukovina - Podsklie, Pekelník, Podvlk, Oravka pričlenené k Poľsku. Oravci sa ťažko vyrovnávali s touto skutočnosťou, lebo v uvedených dedinách mali rodiny i majetok. V r. 1899 - 1921 sa vysťahovalo z Oravy za prácou 14648 ľudí, z toho 95 % do Ameriky. V r. 1923 - 1934 sa vysťahovalo 1158 ľudí. Za Slovenského štátu chodili Oravci na roboty do Nemeckej ríše. Po r. 1918 nastal rozvoj spolkovej činnosti: Dobrovoľné hasičské spolky, Červený kríž, Živena, cirkevné spolky, Spolok oravských akademikov, hospodárske spolky, Klub čs. turistov, Sokol, Orol, osvetové spolky, spevácke a divadelné. V r. 1943 - 1944 bol v Ústi nad Oravou pracovný tábor ruských utečencov. Ilegálnym pracovníkom sa podarilo zachrániť cez tento tábor utečencov z koncentračných táborov a previesť ich na východné Slovensko do partizánskej brigády Čapajev, ktorej velil L. Kukorelli z Krásnej Hôrky. Fašisti zrušili pracovný tábor v r. 1944 a zajatci zahynuli počas deportácie do koncentračných táborov. Počas SNP partizáni operovali v Roháčskej oblasti. Dňa 8. 12. 1944 fašisti zaútočili na partizánov od Zuberca, Oravíc a Liptova, vypálili chatu na Zverovke, v ktorej zaživa upálili ranených a ukrývajúcich sa. Na Zverovke je partizánsky cintorín. Na Salatínoch bola partizánska nemocnica, ktorej skutočný príbeh je sfilmovaný. Oslobodzovacie boje začali 29. 1. 1945 (Suchá Hora, Hladovka) a trvali do 3. 4. 1945. Bombardovaním bola zničená Trstená, Vitanová, Liesek, Ústie. V r. 1945 - 1946 prepádali pohraničné obce benderovci.

Industrializácia Hornej Oravy priniesla rozvoj okresu. Oravská priehrada odstránila nebezpečné povodne, v Nižnej postavili Lanárske závody, v r. 1957 zmenili výrobný program na elektrotechnický, v Trstenej vybudovali strojársky závod, v Tvrdošine Drevoimpregnu, PNZ (sušiareň zemiakov a mlieka), Okresný priemyselný podnik, na dedinách založili JRD, ktoré sa v r. 1991 pretransformovali na poľnohospodárske družstvá. Významné zmeny v okrese sa udiali od roku 2000 v súvislosti s územno-správnym členením, čím sa zvýšili kompetencie miest a obcí, čo prispelo k celkovému rozvoju spoločenského, kultúrneho a verejného života.

Historické pamiatky v okrese Tvrdošín

Obec Brezovica – v obci je postavený nový kostol sv. Cyrila a Metoda z roku 1993. Starý kostol bol postavený v roku 1884.

Obec Čimhová – v obci sa nachádza rímsko-katolícky kostol sv. Imricha, ktorý pochádza z roku 1775 a jeho pozoruhodnosťami sú najmä plastiky sv. Štefana a sv. Imricha na oltári.

Obec Habovka – má dve pamätihodnosti a to rímsko-katolícky kostol Sedembolestnej Panny Márie z roku 1820 a kaplnku sv. Magdalény z roku 1850.

Obec Hladovka – pamätihodnosť rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia P. Márie z roku 1808.

Obec Liesek – významnou kultúrnou pamiatkou je rímsko-katolícky kostol sv. Michala postavený v roku 1818, začiatkom 20. storočia bol upravený a zrekonštruovaný.

Obec Nižná – na jeho území sa nachádza významná stavba – Františkova huta.

K pamätihodnostiam patrí rímsko-katolícky kostol sv. Gála, kamenné kríže na cintoríne z 19. stor., kamenné stĺpy so sochami a kostolík v Zemianskej Dedine.

Obec Oravský Biely Potok – v obci sa nachádza rímsko-katolícky kostol sv. Štefana z roku 1798, 13 kamenných krížov so sochami svätcov a niekoľko plastík z konca 18. storočia, ktoré sú umiestnené na miestnom cintoríne.

Obec Podbiel – charakteristikou črtou obce je sústredenie súboru zrubových domov – Bobrova raľa, ktoré sú vyhlásené ako Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry.

K pamätihodnostiam patrí rímsko-katolícky kostol Navštívenia Panny Márie z roku 1781, kaplnka sochy sv. Trojice.

Obec Suchá Hora – medzi pamiatky patrí kostol Krista Kráľa a sochy Panny Márie a Jána Nepomuckého.

Mesto Trstená – medzi významné pamiatky patrí kostol sv. Martina, dom Martina Hattalu, Židovská synagóga, Františkánsky kláštor, Kúria Wilczekovcov, Fischerov dom, trstenské kamenné stĺpy, kaplnka Sv. kríža a starý židovský cintorín.

Mesto Tvrdošín – medzi pamiatky patria Drevený gotický kostol Všetkých svätých (UNESCO), Kúria rodiny Medveckých, Synagóga, rímsko-katolícky kostol Najsvätejšej Trojice, Trojičné nám z 1. pol. 17. storočia, Baroková kaplnka z r. 1815 a Mariánsky stĺp pred kostol z konca 18. stor.

Obec Štefanov nad Oravou – medzi kultúrne pamiatky patria kostol sv. Cyrila a Metoda z roku 1941, Mariánska kaplnka Navštívenia Panny Márie z 18. stor. a historická budova Plátenický dom z 18. stor.

Obec Vitanová – kultúrna pamiatka socha sv. Rócha a historický kríž na miestnom cintoríne, rímsko-katolícky kostol Božského Srdca Ježišovho z roku 1932.

Obec Zábiedovo – z kultúrnych pamiatok je najvýznamnejšia NKP – zvonica s kaplnkou, pochádzajúca z prelomu 19. – 20. stor., ktorá bola sfilmovaná pri natáčaní filmov Rysavá Jalovica a Živý bič.

Obec Zuberec – skvostom ľudovej architektúry je Múzeum oravskej dediny. V obci sa nachádza neskorogotický drevený kostol sv. Alžbety. V zlatom klube dedín Slovenska je Zuberec zapísaný ako 2. dedina roka 2003.

Mapa územia je samostatným súborom databázy.

Zobrazí sa pri klepnutí na prepojenie: www.arr.szm.sk/listing/oktvs.pdf

2. Územie

Hustota obyvateľov na km²

Tabuľka 1 - Hustota obyvateľov na km²

Hustota obyvateľstva na km ²	2005	2006	2007	2008	2009
Okres Tvrdošín	74,3	74,4	74,6	74,9	75,2

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

Rozloha okresu Tvrdošín

- podľa ŠÚ SR (rok 2009) - 478,92 km²

Výmera územia – okres Tvrdošín

Tabuľka 2 - Výmera územia v m²

Výmera územia v m ²	
Územie, typ pôdy	2009
Poľnohospodárska pôda – spolu:	205 805 800
- orná pôda	29 611 477
- chmeľnica	0
- vinica	0
- záhrada	1 628 604
- ovocný sad	3 264
- trvalý trávny porast	174 562 455
Nepoľnohospodárska pôda – spolu:	273 114 502
- lesný pozemok	215 945 309
- vodná plocha	27 414 944
- zastavaná plocha a nádvorie	13 410 768
- ostatná plocha	16 343 481
Celková výmera územia	478 920 302

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

3. Obyvateľstvo

Počet obcí a miest (spolu) – okres Tvrdošín

Tabuľka 3 - Počet obcí a miest spolu

Okres	Rok 2009	
	Počet miest	Počet obcí
Tvrdošín	2	13

Zdroj: Interné materiály ARR SEVER

Mestá – okres Tvrdošín:

- Tvrdošín, Trstená

Obce – okres Tvrdošín:

- Brezovica, Čimhová, Habovka, Hladovka, Liesek, Nižná, Oravský Biely Potok, Podbiel, Štefanov nad Oravou, Suchá Hora, Vitanová, Zábiedovo, Zuberec

Počet obyvateľov (spolu) – okres Tvrdošín

Rok 2010 (k 30. 06) – 36 075 obyvateľov

Tabuľka 4 - Počet obyvateľov spolu

Okres Tvrdošín	Rok 2009		
	Počet mužov	Počet žien	Počet obyvateľov k 31. 12.
Spolu	17 994	18 002	35 996

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

Počet obyvateľov v mestách (spolu) – okres Tvrdošín

Tabuľka 5 - Počet obyvateľov v mestách

Počet obyvateľov v mestách			
Okres Tvrdošín	2007	2008	2009
Muži	8 473	8 484	8 502
Ženy	8 465	8 503	8 514
Spolu	16 938	16 987	17 016

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

Počet obyvateľov v ostatných obciach (spolu) – okres Tvrdošín

Tabuľka 6 - Počet obyvateľov v ostatných obciach

Počet obyvateľov v ostatných obciach			
Okres Tvrdošín	2007	2008	2009
Muži	9 405	9 437	9 492
Ženy	9 398	9 440	9 488
Spolu	18 803	18 877	18 980

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

4. Sociálne štatistiky

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (spolu) – okres Tvrdošín

Rok 2010 (k 30. 06) – 16 182 obyvateľov

Tabuľka 7 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (spolu)

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	Okres Tvrdošín				
	2005	2006	2007	2008	2009
Muži	8 550	8 651	8 952	8 941	9 277
Ženy	6 650	6 456	6 549	6 442	6 708
Spolu	15 200	15 107	15 501	15 383	15 985

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo (spolu) – okres Tvrdošín

- Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo (spolu) k 30. 6. 2010 – 19 893 obyvateľov

Miera zamestnanosti 15 –64 (spolu) v okrese Tvrdošín

- Miera zamestnanosti 15 - 64 (spolu) k 31. 12. 2009 – 25 803 obyvateľov

Miera evidovanej nezamestnanosti (spolu) – okres Tvrdošín

- Miera nezamestnanosti k 30. 6. 2010 (spolu) – 12,78 %

Tabuľka 8 - Miera evidovanej nezamestnanosti (spolu)

Miera evidovanej nezamestnanosti	Okres Tvrdošín				
	2005	2006	2007	2008	2009
Muži	10,55 %	8,00 %	7,06 %	8,53 %	14,16 %
Ženy	10,98 %	7,92 %	7,22 %	8,65 %	11,87 %
Spolu	10,74 %	7,96 %	7,13 %	8,58 %	13,20 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

Počet uchádzačov o zamestnanie – absolventi (spolu)

- Počet uchádzačov o zamestnanie - absolventi (spolu) k 30. 6.2010 – 269 absolventov (12 %)

Tabuľka 9 - Počet uchádzačov o zamestnanie - absolventi (spolu)

Okres Tvrdošín	Rok		
	2007	2008	2009
Uchádzači o zamestnanie - absolventi	121	168	309

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza regionálnej štatistiky

5. Investičné možnosti v okrese Tvrdošín

Tabuľka 10 - Investičné možnosti v okrese Tvrdošín

Názov	Typ	Obec
Pozemok pre priemysel	Greenfield	Nižná
Pozemok	Greenfield	Nižná
Garáže SAD	Brownfield	Trstená
Hraničný priechod	Brownfield	Trstená
Komunálne služby	Brownfield	Trstená
Kotolňa ZŤS	Brownfield	Trstená
Materská škola	Brownfield	Trstená
Tribúna futbalového ihriska	Brownfield	Trstená
Pozemok	Greenfield	Trstená
Základná škola	Brownfield	Trstená
Starý areál ZŤS	Brownfield	Trstená
Starý areál LKT	Brownfield	Trstená
Areál OVP	Brownfield	Trstená
Sociálny dom	Brownfield	Trstená
Pozemok	Greenfield	Trstená
Pozemok pre PP	Greenfield	Trstená
Kemping	Brownfield	Trstená
Mäsozávod	Brownfield	Tvrdošín
Hospodársky dvor	Brownfield	Tvrdošín

Názov	Typ	Obec
Hospodársky dvor Bor	Brownfield	Zábiedovo
Hospodársky dvor Hámričky	Brownfield	Zábiedovo
Pozemok Košárec	Greenfield	Zábiedovo

Zdroj: Katalóg investičných príležitostí v ŽSK

Tabuľka 11 - Investičné možnosti v okrese Tvrdošín – budovy, pozemky a výhody

Obec	Budovy	Pozemky	Výhody poskytované investorom
Oravský Biely Potok	Rozostavaná polyfunkčná budova vhodná na: - rekreačné účely - služby	11 000 m ² - podnikateľské účely	Rekreačná oblasť
Trstená	Priemyselné stavby (5) Bývalé prevádzky (1) Budovy (5)	zastavaná plocha rekreačnej vybavenosti – 16 703 m ² pozemok pre základnú občiansku vybavenosť v novej mestskej časti – 7076 m ² + 4258 m ² + 2529 m ² pozemok pod priemyselný park – 36,6 ha	Dopravné napojenie - cesta 1. triedy - železničná trať Hlavný ťah do Poľskej republiky Novovybudovaný obchvat mesta Trstená
Zábiedovo	Možnosť podpory výstavby lyžiarskeho vleku – lokalita schválená územným plánom	časť pozemkov pre obslužné činnosti vo vlastníctve obce	U činností cestovného ruchu ústretovosť samosprávy a pomoc pri riešení problémov s pozemkami atď.

Zdroj: Interná databáza ARR SEVER a podľa zdrojov z miest a obcí, 2010

6. Kultúra a šport

V okrese je veľké množstvo príležitostí a možností kultúrneho vyžitia k čomu prispieva aj Galéria výtvarného umenia M. Medveckej a Múzeum oravskej dediny v Zuberi. Vo väčšine obcí sú obecné kultúrne zariadenia a v obciach sa uskutočňujú v priebehu roka tradičné kultúrne aktivity. Celoregionálny charakter majú Podroháčske folklórne slávnosti v Zuberi.

V okrese sú vytvorené podmienky na všetky druhy športov, vrátane vodných športov na Oravskej priehrade.. Sú tu možnosti lyžovania v Roháčoch ale aj v strediskách v okolí viacerých obcí. V priebehu roka je možné absolvovať turistické vychádzky po značených chodníkoch a tiež možnosť využívať rozsiahlu sieť cyklotrás. V Oraviciach je vybudovaný vodný areál Aquapark s termálnou vodou Oravice.

Kultúrne pozoruhodnosti:

Nižná – architektonickou dominantou v obci je pôvodne gotický kostol s ohradným múrom.

V lokalite Ostražica je archeologické nálezisko predmetov z mladšej doby bronzovej.

Halštatské hradisko s valmi a sídliskovými nálezmi púchovskej kultúry pripomína dávnu minulosť dreveného hradu, ktorý stál na tomto kopci. V katastrálnom území obce sa nachádza technické pamiatka – Františkova huta.

Podbiel – v obci sa nachádza pamiatková rezervácia pôvodných drevených obydlí oravskej ľudovej architektúry. Nachádza sa tu aj prístavisko plťí na splavenie rieky Oravy.

Trstená – dominantnou architektonickou pamiatkou je pôvodne gotický Kostol sv. Martina obkolesený múrom. Na hlavnom námestí stoja aj Kostol sv. Juraja, kláštor františkánov a fara.

Tvrdošín – najstaršou architektonickou pamiatkou mesta je gotický rímskokatolícky Kostol Všetkých svätých na miestnom cintoríne. Pochádza z 15. storočia a je zapísaný v Zozname európskeho kultúrneho dedičstva UNESCO. Mesto získalo v roku 1993 za jeho záchranu cenu Európa Nostra. V mestskej časti Medvedzie je Galéria Márie Medveckej, významnej oravskej maliarky 20. storočia.

Zuberec – zachovali sa v ňom zrubové domy s charakteristickými vysokými šindľovými strechami. Povyše nej stojí Múzeum oravskej dediny v prírode s objektmi ľudovej architektúry všetkých spoločenských vrstiev – roľníkov, zemanov, remeselníkov, salašníkov a cirkvi.

Kiná:

- Kino Javor, Tvrdošín
- Kino Mier, Trstená
- Kino Ostražica, Nižná

Prírodné amfiteátre:

- Zuberec

Regionálne a miestne podujatia:

Tabuľka 12 - Regionálne a miestne podujatia

Názov podujatia	Mesiac	Obec
Lyžiarsky prejazd Skorušinou	február	Nižná
Pafková	február	Nižná
Bielopotocký Horizont	február	Oravský Biely Potok
Podbielanskou Magurou	február	Podbiel
Dni sv. Huberta	júl	Nižná
Podbielanské folklórne slávnosti	júl	Podbiel
Folklórne slávnosti v Oraviciach	júl	Tvrdošín
Cyrilo-Methodské dni	august	Nižná
Kamenársky plenér	september	Oravský Biely Potok
Trstenská krídlówka	september	Trstená
Oravské Vianoce	december	Nižná

Zdroj: Interné údaje ARR SEVER, 2010

Podujatia celoslovenského charakteru s medzinárodnou účasťou:

- Podroháčske folklórne slávnosti, Zuberec
- Dilongova Trstená
- Spievame Márii, Trstená
- Výtvarný Tvrdošín
- Staré nôty mladých strún, Habovka
- Okolo Tatier, Nižná
- Beh SNP a Športový deň, Podbiel
- Fotografický plenér, Nižná
- Oravská Osmička, Nižná

Galéria:

- Galéria Márie Medveckej, Tvrdošín
- Art galéria Schurger, Tvrdošín

Múzeá, skanzeny, expozície a ľudová architektúra:

- Malé etnografické múzeum v Podbieli
- Múzeum oravskej dediny v Zuberco - Brestová
- Bobrova raľa, Podbiel
- Hájovňa na Rovniach

Kúrie a kaštiele:

- Zemanská kúria (18. stor.) - Trstená

Technická pamiatka:

- Františkova huta (katastrálne územie obce Nižná)

Drevené kostoly:

- Tvrdošín - gotický drevený rímskokatolícky **Kostol Všetkých svätých (UNESCO)**
- Zuberec - neskorogotický drevený **Kostol sv. Alžbety**

Knižnica:

- sa nachádza v každom meste a obci okresu Tvrdošín, s výnimkou obce Vitanová a Hladovka

Lyžiarske strediská:

- lyžiarske stredisko Zverovka – Spálená, Zuberec
- lyžiarske stredisko Zuberec – Janovky
- lyžiarske stredisko Zuberec – Milotín
- lyžiarske stredisko Ski Vitanová Vrchdolinky
- lyžiarske stredisko SKI centrum Brezovica
- lyžiarske stredisko Meander Skipark – Oravice
- lyžiarske stredisko Ski Centrum Nižná Uhliská
- lyžiarske stredisko Nižná – Prasadín
- lyžiarske stredisko Habovka – Rúbaniská
- lyžiarske stredisko Podbiel – Pod pálenicou

Vodná turistika

Oravská priehrada poskytuje vhodné podmienky pre pestovanie vodných športov. Radi ju navštevujú milovníci jachtingu a windsurfingu, využívajúci východné a severozápadné vetry.

Splav rieky Orava je vhodný pre každého milovníka vodnej turistiky. Koryto rieky je široké 50 až 60 m. Striedajú sa tiché úseky so stojatou vodou s úsekmi temer bystrinného charakteru. Najväčšia dravosť rieky je na dolnom toku rieky od Párnice po Kral'ovany.

Rieka Oravica pramení v severozápadnej časti Západných Tatier. Splavný úsek je od obce Vitanová dlhý 21 km. Splavnosť Oravice sa začína v jarných mesiacoch a začiatkom leta, keď riečku zásobujú vodou topiace sa snehy v Západných Tatrách.

V Oraviciach bolo vybudované celoročne vyhľadávané kúpalisko so sírnato-vápenato-horečnatou vodou s vysokým obsahom železa, ktorá má liečivé účinky najmä na choroby pohybového ústrojenstva, močových ciest a obličiek.

Horolezectvo

Región Orava poskytuje dostatok vhodných možností pre pestovanie horolezectva. Hlavné stredisko pre horolezcov je v Roháčoch. Dostatok cvičných vápencových skál v Oraviciach alebo žulové skalné steny v Roháčoch priťahujú veľký počet horolezcov.

Pešia turistikta

Región Orava má veľmi dobré podmienky pre pestovanie turistiky v každom ročnom období.

Turistické trasy - výber:

- **Bobroveckou a Juráňovou dolinou**

Stredne náročná túra s prevýšením 868 m. Turistický chodník vedie prít'azlivými prírodnými scenériami.

- **Kvačianskou dolinou**

Nenáročná túra, ktorá vedie hlbokým kaňonom riečky Kvačianka. Je vhodná pre rodinnú turistiktu.

- **Na Skorušinu**

Nenáročná hrebeňová túra. Trasa vedie z obce Habovka na vrchol Skorušina /1314 m/. Turistický chodník vedie v lesnatom teréne do Oravíc.

- **Z Roháčov do Oravíc**

Trasa vedie z autobusovej zastávky pri chate Zverovka do sedla pod Osobitou. Odtiaľ nenáročným chodníkom po bočnom hrebeni Roháčov na vrchol Lúčnej. Potom trasa pokračuje cez Bobrovecké sedlo na Bobrovec /1658 m/. Z vrcholu sa turistom naskytnú pekné výhľady na Západné a Vysoké Tatry. Chodník ďalej vedie cez zaujímavý kaňon Juráňovej tiesňavy na chatu v Oraviciach.

- **K Roháčskym plesám**

Chata Zverovka – Adamcuľa – Spálená dolina – Roháčske plesá – Smutná dolina – Ťatliakovo jazero – Adamcuľa – Chata Zverovka
Stredne náročná trasa s prevýšením cca 682 m.

7. Cestovný ruch:

Okres Tvrdošín, t. j. územie hornej Oravy je ideálnym priestorom cestovného ruchu. Prispievajú k tomu lokality Oravskej priehrady, Oravíc a Roháčov. Sú tu podmienky pre cestovný ruch počas všetkých ročných období.

Významné lokality:

Mestského typu: Tvrdošín, Trstená

Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Tvrdošín, Trstená, Podbiel', Zuberec

Rekreačné územia: Západné Tatry – Roháče, Oravská priehrada

Útvary cestovného ruchu: obec Zuberec so základňami, Oravice, Oravská priehrada

Formy turizmu:

- Zimný pobytový na horách – lyžovanie vrátane lyžiarskej turistiky
- Letný pobytový na horách, pešia turistika
- Letný pobytový pri vode, vodné športy
- Poznávací turizmus

Pamiatky UNESCO:

Pýchou mesta Tvrdošín a jeho najstaršou zachovanou stavebnou pamiatkou je gotický drevený rímskokatolícky **Kostol Všetkých svätých** na miestnom cintoríne. V roku 2008 bol zapísaný s ďalšími 7 drevenými kostolmi Karpatského oblúka do Zoznamu svetového dedičstva **UNESCO**.

Turisticko-infomačné kancelárie:

- Tvrdošín
- Trstená (člen AICES)
- Zuberec (člen AICES)

Aquapark:

- Meander park Oravice, Tvrdošín

Termálne kúpalisko:

- Termálne kúpalisko Oravice, Tvrdošín

Plaváreň:

- Krytá plaváreň Nižná

Cykloturistické trasy – výber cyklotrás:

Oravsko-liptovská – dĺžka 45 km, prevýšenie 635 metrov. Začína sa v Podbieli, zo Zuberca vedie popri Bobrovej vode na Huty, k horárni pod Bielou skalou, do sedla pod Holicou, cez Liptovské Matiašovce popri Liptovskej Sielnici po brehu Liptovskej Mary do Aquaparku Tatrallandia.

Podroháčska – dĺžka 52 km, prevýšenie 385 metrov. Zo Zuberca vedie skratkou cez Oravice, Vitanovú, Trstenú, Tvrdošín do Podbiela.

Roháčska – dĺžka 24 km, prevýšenie 587 metrov. Začína sa v Podbieli, pokračuje na Zuberec, odtiaľ na Brestovú popri Múzeu oravskej dediny a toku Studeného potoka k chate na Zverovke.

Trstená – Jurčová – hraničný prechod Trstená – dĺžka 13 km, prevýšenie 25 m.

8. Charakterizovanie špecifických stránok a identifikovanie ekonomického potenciálu okresu Tvrdošín

Okres sa nachádza na severovýchodnej hranici Žilinského kraja a prechádza ním dôležitá komunikačná spojnice do Poľskej republiky. Predstavuje ho cesta I/59 (E77). Blízkosť Oravskej priehrady ako aj pohoria Roháče vysvetľuje, prečo sa tento okres radí v rámci kraja na druhé miesto v počte ubytovacích zariadení po okrese Liptovský Mikuláš.

Dominantné postavenie má výroba komunikačných zariadení. Medzi ďalšie zastúpené sektory patrí výroba potravín, výroba elektrických strojov, výroba strojov a spracúvanie dreva. Okres patrí medzi šesť okresov v kraji, ktoré majú prirodzený prírastok obyvateľstva.

Priemyselný charakter okresu a kraja ovplyvňuje prítomnosť priemyselných zón Českej a Poľskej republiky. Vývoj štruktúry hospodárstva je v posledných rokoch charakterizovaný postupným posilňovaním odvetvia služieb. Významný potenciál rozvoja má na území okresu a regiónu Orava oblasť cestovného ruchu.

Pri rozvoji okresu je potrebné využiť jestvujúcu hospodársku základňu, väzby k Poľsku a rekreačný potenciál územia.

Rozvoj obytnej funkcie bude smerovať do urbanizovaného pásu, najmä do miest Tvrdošín a Trstená a vidieckych sídiel s progresívnym typom obyvateľstva.

Rozvoj výrobnjej funkcie možno riešiť oživením a intenzifikáciou jestvujúcej výrobnjej základne v sídlach Nižná, Tvrdošín, Trstená a Suchá Hora (ťažba rašeliny).

Rozvoj občianskej vybavenosti bude smerovať do miest Tvrdošín a Trstená a sídiel využívaných pre cestovný ruch – Podbiel, Zuberec, Habovka, Orav. Biely Potok a Vitanová.

Rozvoj rekreácie bude treba usmerniť na dobudovanie rekreačných priestorov medzinárodného a celoštátneho významu - najmä Oravice, Orav. Biely Potok, Podbiel, Habovka a Oravská Priehrada - Ústie. V priestore Zuberec-Zverovka-Spálený žľab je potrebné zamerať sa najmä na zvyšovanie štandardu a vybavenosti jestvujúcich zariadení. Na území TANAPu nie je žiadúce zvyšovať súčasné lôžkové kapacity.

Z vidieckych sídiel majú možnosti pre rozvoj rekreačnej funkcie aj sídla Vitanová, Brezovica a Štefanov. Pre poznávací cestovný ruch odporúčame lepšie využiť kultúrohistorický potenciál okresu – vidiecku pamiatkovú rezerváciu Podbiel, MPZ Tvrdošín, MPZ Trstená, Múzeum oravskej dediny Zuberec – Brestová. Termálny vrt na Oraviciach možno využiť na zriadenie rekreačných kúpeľov.

Prímestská rekreácia smeruje do územia severovýchodne od intravilánov miest Tvrdošín a Trstená.

9. Zoznam obcí, ktoré majú v okrese Tvrdošín vypracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR)

Tabuľka 13 - Zoznam obcí a miest s vypracovaným PHSR

P. č.	Obec / mesto	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
1.	Brezovica	Spracovaný
2.	Čimhová	Spracovaný
3.	Habovka	Rozpracovaný
4.	Hladovka	Spracovaný
5.	Liesek	Spracovaný
6.	Nižná	Spracovaný

P. č.	Obec / mesto	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
7.	Oravský Biely Potok	Spracovaný
8.	Podbiel	Spracovaný
9.	Suchá Hora	---
10.	Štefanov nad Oravou	---
11.	Mesto Trstená	Spracovaný
12.	Mesto Tvrdošín	Spracovaný
13.	Vitanová	Spracovaný
14.	Zábiedovo	Spracovaný
15.	Zuberec	Spracovaný

Zdroj: Interná databáza ARR SEVER, 2010

10. Zoznam obcí, ktoré majú v okrese Tvrdošín vypracovaný územný plán

Tabuľka 14 - Zoznam obcí a miest s vypracovaným územným plánom

P. č.	Obec / mesto	Územno-plánovacia dokumentácia
1.	Brezovica	Spracovaná
2.	Čimhová	---
3.	Habovka	Spracovaná
4.	Hladovka	Spracovaná
5.	Liesek	Spracovaná (obec má povinnosť mať ÚP)
6.	Nižná	Spracovaná (obec má povinnosť mať ÚP)
7.	Oravský Biely Potok	Spracovaná
8.	Podbiel	Spracovaná
9.	Suchá Hora	Rozpracovaná
10.	Štefanov nad Oravou	Spracovaná
11.	Mesto Trstená	Spracovaná (mesto má povinnosť mať ÚP)
12.	Mesto Tvrdošín	Spracovaná (mesto má povinnosť mať ÚP)

P. č.	Obec / mesto	Územno-plánovacia dokumentácia
13.	Obec Vitanová	Spracovaná
14.	Obec Zábiedovo	Spracovaná
15.	Obec Zuberec	Rozpracovaná

Zdroj: Interná databáza ARR SEVER, 2010

11. Zoznam miest, ktoré sú v okrese Tvrdošín zapojené do integrovaného plánu rozvoja miest

Mestá Tvrdošín a Trstená nie sú zapojené do integrovaného plánu rozvoja miest.

12. Zoznam obcí, ktoré v okrese Tvrdošín využívajú finančné nástroje Európskej komisie a EIB, konkrétne JEREMIE, JASPERS a JESSICA

V okrese Tvrdošín žiadna obec ani mesto nevyužíva finančné nástroje Európskej komisie a EIB, konkrétne JEREMIE, JASPERS a JESSICA.

13. Zoznam obcí, ktoré sú v okrese Tvrdošín zapojené do verejno-súkromných partnerstiev

Tabuľka 15 - Verejno-súkromné partnerstvo v okrese Tvrdošín pre prístup LEADER

Verejno-súkromné partnerstvo	Zoznam obcí/miest
OZ Rozvojové partnerstvo pre územie hornej Oravy (LEADER)	obec Brezovica, obec Čimhová, obec Habovka, obec Hladovka, obec Liesek, obec Nižná, obec Oravský Biely Potok, obec Podbiel, obec Štefanov nad Oravou, obec Suchá Hora, obec Vitanová, obec Zábiedovo, obec Zuberec a mesto Trstená

Zdroj: Interné materiály ARR SEVER, 2010

14. Zoznam obcí, ktoré sú v okrese Tvrdošín zapojené do programov cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce

Zoznam zohľadňuje zapojenie obcí do programov za dlhšie časové obdobie, v podstate od začiatku využívania predvstupových fondov až po súčasnosť. Spolupráca sa uskutočňuje využívaním programov podporovaných z Európskych ale i dotačných zdrojov. Väčšina obcí udržiava dlhodobú spoluprácu, partnerské vzťahy v rámci regiónov, územia bývalého Československa a s partnerskými mestami a obcami v ďalších štátoch Európy.

Tabuľka 16 – Zoznam obcí, ktoré sú v okrese Tvrdošín zapojené do programov cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce

Obec/mesto	Cezhraničná spolupráca	Medziregionálna spolupráca	Nadnárodná spolupráca
Brezovica	-	X	-
Čimhová	X	-	-
Habovka	X	X	-
Hladovka	X	X	-
Liesek	X	X	-
Nižná	-	X	-
Oravský Biely Potok	X	X	-
Podbiel	-	-	-
Suchá Hora	X	X	-
Štefanov nad Oravou	X	X	-
Mesto Trstená	X	X	X
Mesto Tvrdošín	X	-	X
Vitanová	X	X	-
Zábiedovo	X	X	-
Zuberec	X	X	-

Zdroj: Podklady obcí a vlastné zdroje ARR SEVER, 2010

15. Zoznam obcí v okrese Tvrdošín, na území ktorých sú podnikateľské činnosti zamerané na podporu inovatívnych procesov, transfer nových a environmentálnych technológií a poznatkovo náročných výrobo s definovaním formy subjektu

(napr. inkubátory, klastre, inovačné centrá, kompetenčné centrá aplikovaného výskumu a vývoja, technologické platformy, vedecko-technologické parky atď.)

V okrese Tvrdošín je do klastra Orava zapojená obec Zuberec.

• **Klaster Orava – regionálna pôsobnosť**

Dňa 10. 6. 2009 v zasadačke mestského úradu v Dolnom Kubíne vznikol podpísaním zakladateľskej zmluvy združenia cestovného ruchu na Orave – Klaster Orava. Klaster Orava vznikol ako združenie celej Oravy. Jeho členmi sa stali aktívne subjekty cestovného ruchu z celého územia Oravy.

Cieľom združenia je vytvárať pozitívny imidž a organizovať spoločný marketing cestovného ruchu na Orave.

Tabuľka 17 - Klaster Orava - členovia

Klaster Orava - členovia:	AquaRelax Dolný Kubín SKI PARK Kubínska hoľa Hotel ORAVA – Srňacie City Hotel Park Dolný Kubín SkiZábava Hruštín Obec Zuberec Ski resort Roháče – Spálená Penzión Koliba Dolný Kubín Hotel Belez REGION INVEST, a.s. Združenie WWW.ORAVA , turisticko- informačný portál regiónu Orava. Plte na Orave, Orava Snow, Hotel Osobitá.
----------------------------------	---

Zdroj: Interné materiály ARR SEVER, 2010

16. Zoznam obcí v okrese Tvrdošín, ktoré nie sú napojené na verejný vodovod a kanalizáciu

Tabuľka 18 - Zoznam obcí a miest s napojením a bez napojenia na vodovod a verejnú kanalizáciu

Zoznam obcí	Kanalizačná sieť	Počet prípojok kanalizačnej siete	Čistička odpadových vôd	Vodovod
Brezovica	Nie	-	Nie	Áno
Čimhová	Nie	-	Nie	Áno
Habovka	Áno	59	Áno	Áno
Hladovka	Nie	-	Nie	Áno
Liesek	Áno	311	Áno	Áno
Nižná	Áno	686	Áno	Áno
Oravský Biely Potok	Nie	-	Nie	Áno
Podbiel	Áno	173	Áno	Áno
Suchá Hora	Nie	-	Nie	Áno
Štefanov nad Oravou	Nie	-	Nie	Áno
Trstená	Áno	1 284	Áno	Áno
Tvrdošín	Áno	1 195	Áno	Áno
Vitanová	Áno	-	Áno	Áno
Zábiedovo	Nie	-	Nie	Áno
Zuberec	Áno	237	Áno	Áno

Zdroj: Štatistický úrad SR, MOŠ 2008

Všetky verejné vodovody v okrese Tvrdošín sú v prevádzke Oravskej vodárenskej spoločnosti (OVS), a. s.

Kanalizácie v správe a prevádzke obcí:

- Liesek, Čimhová a Vitanová.

Kanalizácie v prevádzke OVS a. s.:

- Podbiel, Trstená, Trstená vrátane mestských častí Ústie a Nové Ústie, Tvrdošín, Nižná, Zuberec a Habovka.

Rozostavané verejné kanalizácie:

- Brezovica, Zábiedovo, Podbiel, Oravský Biely Potok – budú pripojené na ČOV Nižná. Štefanov nad Oravou – bude samostatná ČOV.

17. Zoznam obcí v okrese Tvrdošín, ktoré vyvíjajú spoluprácu s ďalšími obcami na území okresu

Spolupráca obcí a miest v okrese Tvrdošín:

- **Združenie miest a obcí horná Orava (ZMOHO)** – obec Brezovica, obec Čimhová, obec Habovka, obec Hladovka, obec Liesek, obec Nižná, obec Oravský Biely Potok, obec Podbiel, obec Štefanov nad Oravou, obec Suchá Hora, obec Vitanová, obec Zábiedovo, obec Zuberec a mesto Trstená (mesto Tvrdošín nie je členom ZMOHO).
- **Euroregión Tatry** – obec Brezovica, obec Habovka, obec Hladovka, obec Liesek, obec Nižná, obec Oravský Biely Potok, obec Suchá Hora, obec Štefanov nad Oravou, mesto Trstená, obec Vitanová a obec Zuberec.
- **OZ Rozvojové partnerstvo pre územie hornej Oravy (LEADER)** - obec Brezovica, obec Čimhová, obec Habovka, obec Hladovka, obec Liesek, obec Nižná, obec Oravský Biely Potok, obec Podbiel, obec Štefanov nad Oravou, obec Suchá Hora, obec Vitanová, obec Zábiedovo, obec Zuberec a mesto Trstená.

18. Identifikované oblasti v okrese Tvrdošín, v ktorých je zaznamenaná najvyššia dochádzka za prácou

V okrese Tvrdošín je dlhodobo zaznamenaná najvyššia dochádzka za prácou v priemysle, verejnej správe, školstve a zdravotníctve.

Tabuľka 19 - Dochádzka za prácou v okrese Tvrdošín

Dochádzka za prácou – okres Tvrdošín	Spolu	z toho odvetvie hospodárstva						
		pôdohosp.	Priemysel	stavebníctvo	obchod hotely, rešt.	doprava a spoje	verejná správa školstvo, zdrav.	ostatné a nezistené
Úhrn odchádzajúcich v okrese	6 473	446	2 494	576	750	315	1 209	683
v tom: odchádzajúci v rámci okresu	4 541	390	2 123	168	517	214	881	248
odchádzajúci do iných okresov SR	1 550	51	316	260	217	96	297	313
z toho okres:								
Bratislava hl.m. SR	408	4	48	75	70	23	79	109
Košice - mesto	15	0	2	0	3	1	9	0
Banská Bystrica	49	2	5	10	7	5	9	11
Dolný Kubín	261	5	69	18	37	39	42	51
Ilava	16	0	10	1	1	0	2	2
Levoča	5	0	0	0	0	0	1	4
Liptovský Mikuláš	60	9	13	11	13	2	8	4
Martin	51	2	12	2	4	5	22	4
Námestovo	365	8	100	53	40	12	76	76
Nitra	14	2	1	2	0	0	6	3
Pezinok	10	0	2	3	2	0	2	1
Poprad	12	0	1	2	5	0	2	2
Prešov	3	0	1	0	0	0	2	0
Ružomberok	38	0	9	6	2	4	8	9

Dochádzka za prácou – okres Tvrdošín	Spolu	z toho odvetvie hospodárstva						
		pôdohosp.	Priemysel	staveb- níctvo	obchod hotely, rešt.	doprava a spoje	verejná správa školsťvo, zdrav.	ostatné a nezistené
Trenčín	14	1	6	1	0	0	5	1
Trnava	29	2	3	17	0	0	4	3
Turčianske Teplice	1	0	1	0	0	0	0	0
Zvolen	16	1	2	7	2	0	2	2
Žilina	87	0	14	35	16	3	8	11
Odchádzajú- ci do zahraničia	382	5	55	148	16	5	31	122

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2001 a informácie ARR SEVER